

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060110

DOM
2023-05-09
Stockholm

Mål nr
M 4772-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-04-04 i mål nr M 6015-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun
231 83 Trelleborg

Motpart

Bo Rylén
Böste Strandväg 6
231 92 Trelleborg

SAKEN

Föreläggande att avlägsna vall på fastigheten Västra Torp 14:11 i Trelleborgs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommuns beslut om föreläggande den 6 juli 2021, dnr 2021-1494, med den ändringen att förelagda åtgärder ska vara utförda senast två månader från dagen för denna dom.

Dok.Id 1923615

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa nämndens beslut.

Bo Rylén har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har vidhållit sitt beslut och tillagt i huvudsak följande. Om fastighetsägare börjar vidta egna åtgärder, som att uppföra översvämningsskydd, utan att söka strand-skyddsdispens för dessa, finns risk att den känsliga strandzonen och förutsättningarna för växt- och djurlivet påverkas. Bo Rylén har inte ansökt om dispens för jordvallen. Vallen hindrar allmänhetens tillgång till strandzonen och verkar som en barriär till och från den väg som leder till väg 9. Bo Rylén nekar till att vallen har ändrat livsvillkoren för växt- och djurliv, men anger själv att vallen har förbättrat livsvillkoren.

Bo Rylén har anfört bl.a. följande. Den väg som nämnden hänvisat till går över tomter och vallen kan därför inte sägas hindra allmänhetens tillgång till stranden. Vallen kan endast nås från strandzonen. Det växer björnbärssnår öster och väster om vallen och hans tomt är belägen precis norr om densamma. Vallen är anlagd för att göra minsta möjliga skada ur allmänhetens synvinkel samtidigt som den ska göra nytta vid extrema högvatten. Livsvillkoren för djur- och växtliv har förbättrats genom vallen. Där den anlagts fanns tidigare tjockt gräs och björnbärssnår. Nu finns där öppna sandtor, som är viktiga för vissa steklar och jordbin. Det har även etablerats mycket tistlar på platsen. Tidigare växte bara någon enstaka tistel där.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

För att ta ställning till huruvida nämnden haft fog för sitt föreläggande behöver Mark- och miljööverdomstolen först pröva om uppförandet av den aktuella vallen är en sådan åtgärd som omfattas av något av förbuden i 7 kap. 15 § miljöbalken och, om så är

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

DOM

Sid 3
M 4772-22

fallet, att föreläggandet inte är mer ingripande än vad som behövs (jfr 26 kap. 9 § andra stycket miljöbalken).

Det är utrett att Bo Rylén har uppfört vallen på sin fastighet Västra Torp 14:11 samt att vallen är belägen inom strandskyddsområde. Inom ett strandskyddsområde får anläggningar eller anordningar inte utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt (7 kap. 15 § 2 miljöbalken). Exempel på anläggningar och anordningar som kan vara otillåtna är staket, bersåer, grillplatser, lekplatser, trädgårdsgångar, flaggstänger, trädgårdsland, vägar, parkeringsplatser, campingplatser, golfbanor, tennisbanor, upplag för sprängsten, båtupptagningsanordningar, bryggor och pirar (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 86 f.).

Mark- och miljööverdomstolen anser att den i målet aktuella vallen är att jämställa med de exempel som räknas upp i förarbetena. Vallen ligger utanför Bo Ryléns hemfridszon.

Frågan är då om vallen hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett strandskyddat område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Mark- och miljööverdomstolen delar mark- och miljödomstolens bedömning att vallen genom sin storlek i och för sig inte innebär något hinder för färd, i alla fall inte till fots. Till skillnad från mark- och miljödomstolen anser dock Mark- och miljööverdomstolen att vallen har en avhållande effekt genom att den ger intryck av att fastighetens tomtplats har utvidgats. Vad Bo Rylén anført om förhållandena på platsen föranleder inte någon annan bedömning än att allmänheten annars hade haft fri tillgänglighet till platsen. Vallen är under dessa förhållanden förbjuden enligt 7 kap. 15 § 2 miljöbalken.

Till detta kommer att åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter inte heller får vidtas inom ett strandskyddsområde (7 kap. 15 § 4 miljöbalken). Att åtgärden ska innebära en väsentlig förändring innebär att det inte ska vara fråga om obetydliga förändringar, som att på en tomt gräva en grop eller trädgårdsdamm av måttlig storlek, lägga upp en jordhög eller vedstapel eller röja sly i normal omfattning. Omskapande av tomter genom schaktning och sprängning bör dock omfattas av dispensplikt. I en opåverkad naturmiljö utanför en tomt kan vidare

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

DOM

Sid 4
M 4772-22

exempelvis ett iordningställande av en parkeringsplats innebära en väsentlig förändring av livsmiljön. (Se prop. 2008/09:119 s. 101).

Mark- och miljööverdomstolen anser att det omskapande av platsen som vallen har inneburit är en sådan åtgärd som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter. Att livsvillkoren på platsen förändrats på ett betydande sätt får dessutom stöd av Bo Ryléns egna uppgifter. Vallen är under dessa förhållanden även förbjuden enligt 7 kap. 15 § 4 miljöbalken.

Eftersom vallen har uppförts i strid med strandskyddsbestämmelserna och dispens varken har beviljats eller sökts har nämnden haft fog för sitt föreläggande, som inte kan anses vara mer ingripande än vad som behövs. Mot denna bakgrund ska mark- och miljödomstolens dom ändras och nämndens beslut fastställas. Med hänsyn till att tiden för att uppfylla föreläggandet har passerat bör dock föreläggandet ändras på det sättet att åtgärderna ska vara utförda inom två månader från dagen för denna dom.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Åsa Hanna, Margaretha Gistorp och Katarina Berglund Siegbahn, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Petter Ölfvingsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-04-04
meddelad i
Växjö

Mål nr M 6015-21

PARTER

Klagande

Bo Rylén
Böste Strandväg 6
231 92 Trelleborg

Motpart

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun
Algatan 13
231 83 Trelleborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 11 november 2021 i ärende nr 505-31231-2021, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att avlägsna vall på fastigheten Västra Torp 14:11 i Trelleborgs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut och upphäver Samhällsbyggnadsnämndens i Trelleborgs kommun beslut om föreläggande.

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun (nämnden) beslutade, genom delegation, den 6 juli 2021 att förelägga Bo Rylén att senast den 20 augusti 2021 ha låtit borttaga vallen på fastigheten Västra Torp 14:11 alternativt ha inlämnat en ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna för uppförande av en vall inom strandskyddsområde.

Nämndens beslut överklagades till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) som genom beslut den 22 november 2021 enbart ändrade beslutet på så sätt att tiden för när

Dok.Id 610976

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM

de förelagda åtgärderna skulle vara utförda förlängdes. I övrigt avslogs överklagandet.

Bo Rylén har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bo Rylén har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva nämndens beslut. Till stöd för sin talan har han anfört i huvudsak följande. Han vill ha kvar skyddsvallen mot framtida översvämningar samt utöka hemfridszonen cirka tio meter söderut. Skyddsvallen är 60 cm som högst och ligger på en sluttning ner mot tomten och ett par meter söder om tomten. Den är hög nog för att skydda mot cirka två meter högvatten, vilket historiskt sett har förekommit. Om vågorna slår över strandkanten kommer skyddsvallen att rädda både deras hus och flera av grannhusen västerut på andra sidan tallskogen. Vallen ligger söder om ett stort björnbärssnår. Länsstyrelsen anser att vallen hindrar allmänheten från att nå tallskogen väster om tomten men det är fel. Det går inte att gå igenom 20 meter björnbärssnår på grund av alla taggar och hullingar. Björnbärssnåret sträcker sig från staketet till en bred stig i väster som övergår till väg längre norrut. Ingen kan komma på tanken att gå igenom ett stort gammalt björnbärssnår. Det spärrar effektivt av nord-sydlig passage till tallskogen. Vallen hindrar inte om någon vill plocka björnbär. Eftersom alla går, springer, rider och cyklar mellan bunkern och havet, det vill säga söder om bunkern som de äger och använder som källare, så borde hemfridszonen gå precis söder om bunkern det vill säga tio meter längre söderut än vad länsstyrelsen anser.

Nämnden har vidhållit beslutet och anfört bl.a. följande. Vallen är uppförd utan tillstånd. Den ändrar livsvillkoren för växt- och djurliv och har ett privatiserande syfte.

Mark- och miljödomstolen har den 29 mars 2022 hållit syn på platsen.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Frågan om utökning av tomtplats kan inte prövas i detta mål.

Vid synen kunde domstolen iaktta följande. Den aktuella vallen är uppförd strax söder om Bo Ryléns tomt, där marken sluttar svagt mot norr från strandområdet. Vallens är uppförd i något vinklad form, med svagt sluttande slänter. Den är beväxt på ett sätt som liknar omgivningen. Tomtgränsen är strax norr om vallen utmärkt med ett enkelt staket och en grind.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning kan vallen inte anses hindra eller avhålla allmänheten från att beträda området. Den är varken så hög eller så brant, att den innebär ett hinder för färd. Den ger inte intryck av privat mark. Markytan och växtligheten liknar omgivningen. Vad som framgår av handlingarna och vid synen visar inte, att vallen väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter. Anläggningen omfattas därför inte av förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken. Överklagandet bör därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 25 april 2022.

Magnus Hansson

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har rådmannen Magnus Hansson, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius deltagit.

Länsstyrelsen
Skåne

BESLUT

1(5)

2021-11-22

Dnr 505-31231-2021

Kontakt
Rättsenheten
010-224 16 60 (exp)

Bo Rylén
Böste strandväg 6
231 92 Trelleborg

VÄXJÖ TINGSRÄTT
3:7 f.delg

INKOM: 2021-11-30
MÅLNR: M 6015-21
AKTBIL: 3

Överklagande av beslut enligt miljöbalken om föreläggande att avlägsna vall på fastigheten Västra Torp 14:11 i Trelleborgs kommun

Beslut

Länsstyrelsen ändrar föreläggandet endast på så sätt att förelagda åtgärder ska utföras senast 2 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft. Länsstyrelsen avslår överklagandet i övrigt.

Redogörelse för ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun (nämnden) beslutade den 6 juli 2021 (delegationsbeslut) att förelägga Bo Rylén att senast den 20 augusti 2021 ha tagit bort en vall på den rubricerade fastigheten alternativt ha lämnat in en ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna för uppförande av en vall inom strandskyddat område.

Bo Rylén har överklagat beslutet och yrkar att det upphävs.

Skäl för beslutet

Några relevanta bestämmelser

Av 7 kap. 13 § miljöbalken (1998:808), MB, framgår att strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt

1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och

2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Av 7 kap. 14 § första stycket MB framgår att strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Enligt 7 kap. 15 § MB får inom ett strandskyddsområde inte

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2, eller
4. åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Enligt 7 kap. 18 b § MB får kommunen i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 15 §, om det finns särskilda skäl.

Av 7 kap. 25 § MB framgår att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Av 26 kap. 9 § MB framgår att tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att balken ska efterlevas.

Länsstyrelsens bedömning

Bilden nedan – som är hämtad från kommunens platsbesök – visar hur vallen ser ut. Bilden är tagen med stranden i ryggen.

Det är ostridigt att vallen har uppförts av klaganden och att den ligger inom området som omfattas av strandskydd. Klaganden har bl.a. anfört att vallen inte är till för ett privatiserande syfte för att hindra allmänhetens tillträde, utan den är byggd som ett översvämningsskydd vid extrema högvatten. Enligt klaganden har området översvämmats flera gånger, bl.a. vid den s.k. Backafloden 1872, men även vid senare tillfällen.

Förbuden i 7 kap. 15 § MB anses gälla utanför hemfridszonen, dvs. utanför den etablerade tomtplatsen. Hemfridszonen är det område runt den egna bostaden där den boende har rätt till ett privat område och att få vara ostörd. Inom hemfridszonen får ingen vistas utan lov av fastighetsägaren. Inom hemfridszonen gäller således inte allemansrätten. Hur stor hemfridszonen är avgörs i varje enskilt fall. I detta ärende anser länsstyrelsen att hemfridszonen inte sträcker sig så långt som ända fram till där vallen har placerats. Detta på grund av att det finns en skog till vänster där allmänheten kan vistas så länge fastighetsägaren inte störs. Förbuden enligt 7 kap. 15 § MB gäller alltså här.

Enligt 7 kap. 15 § MB får inom ett strandskyddsområde anläggningar eller anordningar inte utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. I praxis har anläggande av t.ex. gräsmatta nära bostadsbebyggelse typiskt sett ansetts avhålla från passage (Mark- och

miljööverdomstolens dom den 29 juni 2012 i mål nr M 202-12). Länsstyrelsen anser att anläggande av en vall i ganska nära anslutning till ett bostadshus, även om den inte är särskilt hög, verkar avhållande för allmänheten även om den är avsedd att vara ett översvämningsskydd. Utifrån detta anser länsstyrelsen att nämnden har haft fog för sitt beslut att förelägga klaganden om att ta bort vallen eller att ansöka om strandskyddsdispens. Vad klaganden har anfört i övrigt föranleder ingen annan bedömning.

Med hänsyn till att tidpunkten för att uppfylla föreläggandet har passerat finner länsstyrelsen det rimligt att ändra föreläggandet endast på så sätt att förelagda åtgärder ska ske senast 2 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, se nedan.

Beslutet har fattats av länsassessor Johan Åsberg, rättsenheten.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Expedition till:

Trelleborgs kommun, Samhällsbyggnadsnämnden

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska ni skriva till Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt. Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller till Länsstyrelsen Skåne, Rättsenheten, 205 15 Malmö.

Av överklagandet ska framgå vilket beslut ni överklagar (ange diarienummer) och hur ni vill att beslutet ska ändras. Ni bör också tala om varför ni anser att beslutet ska ändras. Uppge namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress. Om ni har handlingar eller annat som ni anser stöder er uppfattning bör ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. Överklagande från part som företräder det allmänna ska ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades. Annars kan överklagandet inte tas upp till prövning. Om förenklad delgivning tillämpas gäller istället de regler som informerats om i samband med bekräftelsen på överklagandet.

Länsstyrelsen
Skåne

BESLUT

5(5)

2021-11-22

Dnr 505-31231-2021

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni kontakta Länsstyrelsen,
tfn 010-224 16 60 (exp.).

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se
www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningsstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.